

8 DECEMBER

door Ron Sinnige

Met de intensieve trainingsweek Rohatsu van 2005 in volle gang nodigde zenmeester Fukushima Roshi ons westerlingen plotseling uit voor een lunch op 8 december, de laatste dag van Rohatsu en de dag van de verlichting van de Boeddha. Ik had nog nooit met de Roshi geluncht. Meestal nam hij kort afscheid, soms in z'n onderkleed voor de deur van z'n privé-vertrek, in de luxe-variant met thee in de Westerse Kamer.

Rohatsu is de meest intensieve trainingsweek van het jaar. Van 1 tot 8 december 'vieren' de zenmonniken de verlichting van de Boeddha door precies dat te doen wat hij 2.500 jaar geleden deed: een week lang bijna onafgebroken in geconcentreerde meditatie zitten. Het lijkt gekkenwerk, maar het is een zeer effectieve manier om door het valse idee van een 'ik' heen te breken, en daar draait het uiteindelijk om in zentraaltraining. Veel grote zenmeesters kregen een doorbraak tijdens Rohatsu en realiseerden hun 'ware zelf', zoals ook de Boeddha dat deed.

Rohatsu 2005 leek op de eerste keer in Tofukuji, dertien jaar geleden. Omdat we toen voor het eerst waren hadden we geen individueel onderhoud (dokusan), terwijl die gang naar de zenmeester het intensieve zitten nou juist wat verlicht. We, dat wil zeggen Chris, een Canadese jongen, en ik. Elke zitperiode duurde vijftig lange minuten. Naarmate de tijd verstreek werd de pijn heviger. Minuten duurden uren, dagen werden weken. De hele week hebben we niet gelegen. De nacht, dat wil zeggen, negentig minuten tussen half twee en drie, brachten we door in de trainingshal met de monniken, zittend onder een deken, met onze rug tegen de kleine kastjes aan de achterkant van de tatami-matten. Jeff Shore, op dat moment al een oudgediende in het klooster, was de zweep die ons door de zenbarrière dreef: 'Dit is waar je voor gekomen bent!' 'Het is niet de bedoeling dat je hier minder dan halve lotus zit.' Hij was er elke dag. Zonder z'n zwijgende aanwezigheid in de zendo en de troost van een paar woorden in het lekenkamertje was het onmogelijk geweest de intensiteit van die week uit te houden. 'Net Nederland, die wolken vandaag hè?'

Dit keer was er wel dokusan voor ons westerlingen, maar slechts één keer in plaats van de gebruikelijke zes.

De Roshi was ziek, de monniken werkten al met zijn opvolger. Dit keer lagen we wel, deden dutjes tijdens de paar korte pauzes die er waren. Dat is een groot verschil. Maar desondanks waren het allemaal periodes van vijftig minuten.

Het was zwaar en dat was goed. Dit was waarschijnlijk de laatste keer. De Roshi werd zichtbaar ouder. In dokusan was hij altijd als een enorme berg, een peilloos diepe oceaan. Je kon er niet bij komen, hij gaf geen haartje ruimte. Nu leek het wel alsof we op de thee kwamen. Hij gaf wat hij kon op het eind van z'n leven, warm, zachtmoedig en genietend van elk moment.

Aan het eind van de ochtend van 8 december meldden Jeff, Alex, Hap en ik ons bij de ingang van het klooster. We mochten alvast in de Westerse Kamer gaan zitten. Alex Vesey heeft vijf jaar als monnik in Tofukuji getraind. Hap Tivey was de allereerste leerling van de Roshi. Hij werkte al met hem samen toen de Roshi zelf nog een monnik was, 31 jaar geleden. En Jeff woont in Kyoto en heeft de afgelopen 24 jaar met Fukushima getraind.

Even later kwam de Roshi binnen. Getekend door de jaren, maar opgewekt. Hij ging zitten en we aten de kleine hapjes die Yaoji-san, de huis-cateraar van het klooster, had klaargemaakt. Na Rohatsu smaakt alles goed; dit smaakte geweldig. We praatten wat. De Roshi glimlachte en maakte grapjes. Hij genoot van het samenzijn.



Toen de rijst en soep werden opgediend werd de Roshi serieuzer. Zonder veel omhaal zei hij: 'Ik wil dat jullie allemaal weten dat Jeff Shore zijn koantraining heeft



afgerond bij mij. Hij doet nu de jakugo en ik wil dat hij die ook afmaakt. Misschien overkomt mij iets. Mocht dat zo zijn, dan wil ik dat jullie Jeff volgen. Nu ik dit heb gezegd kan ik gerust zijn.'

Ik was blij dat de Roshi het zo expliciet zei. Jeff heeft het nooit over dit soort dingen. Dat zei ik, maar zelfs dat was blijkbaar teveel. De Roshi antwoordde alleen maar dat dat ook zo hoort.

Daarna aten we onze rijst en soep, en praatten over allerlei andere dingen. Later namen we afscheid van de Roshi. We knielden naast hem en hielden z'n hand vast. Die was krachtig.

Ron Sinnige, december 2005

Verklarende woordenlijst

Dokusan: individueel onderhoud met de zenmeester waarin een

uitwisseling plaatsvindt over de koan (zen probleem-vraag) waarmee de

zen-beoefenaar 'zit'.

Fukushima: zenmeester van Tofukuji en hoofdbabt van de Tofukuji-tak van

de Rinzai-zenschool. Rinzai-zen is een van de twee hoofdstromingen van

zen in Japan. De andere is Soto.

Jakugo: kort gedicht waarmee het inzicht in de koan getoond wordt.

Koan: zen probleem-vraag.

Rohatsu: letterlijk de 8e dag van de 12e maand. De dag waarop de

Boeddha zijn ontwaken bereikte. Dit wordt in Japanse zenkloosters

'gevierd' met een week zeer intensieve training van 1 december tot de

vroege ochtend van de 8e. Tijdens die week gaan de monniken niet liggen

om te slapen.

Roshi: eretitel voor een zenmeester.

Tatami: mat van ongeveer 1 bij 2 meter. Leefruimte van een zenmonnik.

Tofukuji: een van de vijf hoofdkloosters van Rinzai-zen in Kyoto.